

FÖLDTANI KÖZLÖNY.

HAVI FOLYÓIRAT

KIADJA

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT

EGYSZERSMIND

A M. KIR. FÖLDTANI INTÉZET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTIK

Dr. STAUB MÓRICZ és Dr. ZIMÁNYI KÁROLY,

A TÁRSULAT TITKÁRAL.

(A JELEN FÜZET TARTALMA A BELSŐ LAPON.)

BUDAPEST, 1896.

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT TULAJDONA.

FÖLDTANI KÖZLÖNY.

(GEOLOGISCHE MITTHEILUNGEN.)

ZEITSCHRIFT DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT

ZUGLEICH

AMTLICHES ORGAN DER K. UNG. GEOLOGISCHEN ANSTALT.

REDIGIRT VON

Dr. M. STAUB und Dr. K. ZIMÁNYI,

SEKRETÄRE DER GESELLSCHAFT.

(INHALTSVERZEICHNISS S. AUF DER INNENSEITE.)

BUDAPEST, 1896.

EIGENTHUM DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT.

A magyarhoni Földtani Társulat titkári hivatala: Budapest, V. ker., Földmívelésügyi m. kir. miniszterium palotája, a hová minden közlemény intézendő.
(Alle die ung. geol. Gesellschaft betreffenden Sendungen bittet man mit folgender Adresse zu versehen: Magyarhoni Földtani Társulat, Budapest, V. ker., földmívelésügyi m. kir. miniszterium palotája.)

A „Földtani Közlöny“ havi folyóirat Magyarország földtani, ásványtani és őslénytani megismertetésére s a földtani ismeretek terjesztésére. Megjelenik havonként két vagy három nyolczadréti ivnyi tartalommal. A magyarhoni földtani társulat rendes tagjai 5 frt évi díj fejében kapják. Előfizetési ára egész évre 5 frt.

A közlemények tartalmáért és alakjáért egyedül a szerzők felelősök.

Figyelmeztetés az alapszabályok 18-ik §-ára:

«A tagsági díj minden év első negyedében fizetendő. Ha valamely tag évi díját az első negyedben be nem fizette, a társulat az illető összeget a legrövidebb postai közvetítés útján szedi be, a mely esetben a postai költséget a hátralékos tag fizeti.»

A JELEN FÜZET TARTALMA.

Dr. SCHMIDT SÁNDOR: Megemlékezés James Dwight Dana-ról	Lap 1
--	----------

Értekezések.

MELCZER GUSZTÁV: Adatok a budapesti calcit kristálytani ismeretéhez (Két tábla kristály rajzzal)	10
Dr. TRAXLER LÁSZLÓ: Subfosszil édesvizi szivacsok Ausztráliából (Egy tábla rajzzal)	25
Dr. SCHAFARZIK FERENCZ: A bécsi cs. kir. földtani intézettől kiadandó geológiai térképatlasz színes nyomatu próbalapjairól	28

Irodalom.

(1.) MÁRTONFI L.: Egy pár szó az erdélyi «Mezőség» fogalmának és határvonalainak tisztázásához. — (2.) SCHAFARZIK F.: Az április 8-iki földrengésről. — (3.) JOHN C. und FOULLON H. B.: Technische Analysen und Proben aus dem chemischen Laboratorium der k. k. geologischen Reichsanstalt. — (4.) Ungarischer Ozokerit. — (5.) COHEN E.: Meteoreisen-Studien	32
Magyarországra vonatkozó újabb irodalom	38

Társulati ügyek.

A magyarhoni földtani társulat 1896. februárius 5-én tartott közgyűlése: Elnöki megnyitó beszéd. — Titkári jelentés. — Pénztári jelentés. — Költségvetés 1896-ra. — Jelentés a «Szabó József» emlékalap ügyében	40
I. Szakülés 1896 januárius 6-án: Tagajánlás. — 1. SÓBÁNYI GYULA: A Kanopta medence környékének fejlődése történetéről. — 2. Dr. PETHŐ GYULA: Tengeri kővületek édesvizi quarzban. — 3. Dr. SCHAFARZIK FERENCZ: Bécs környékének legújabb geológiai térképe	56
II. Szakülés 1896 márczius 4-én: P. INKEY BÉLA: Mezőhegyes és környéke föld- és talajtani térképe. — 2. Dr. STAUB MÓRICZ: Ctenis hungarica n. sp. Dománról. — 3. P. INKEY BÉLA: Búsü községben lehullott barna hó	56
I. Választmányi ülés 1896 januárius 8-án	57
II. Választmányi ülés 1896 januárius 29-én	58
A magyarhoni földtani társulat tisztviselői	60

A magyarhoni földtani társulat tagjainak névsora az 1895. évben.	61
A magyarhoni földtani társulat csereviszonyosainak kimutatása az 1895. évben	70
A magyarhoni földtani társulat számára az 1895. év folyamán beérkezett csere- példányok és ajándékkönyvek jegyzéke	75
A magyarhoni földtani társulat alapítványi tőkéje 1895. december 31-ikén ...	77
Fölhívás Magyarország bányászaihoz és geológusaihoz ...	112

INHALTSVERZEICHNISS DES SUPPLEMENTS.

Abhandlungen.

	Seite
G. MELCZER: Daten zur krystallographischen Kenntnis des Calcites vom Kleinen- Schwabenberge bei Budapest.	79
L. TRAXLER: Subfossile Süßwasserschwämme aus Australien ...	95
SCHAFARZIK F.: Vorlage der von der Wiener k. k. Geologischen Reichsanstalt in Farbendruck herausgegebenen Probeblätter ...	98

Literatur.

(1.) MÁRTONFI L.: Einige Worte zur Präcisirung der Grenzlinien und des Begriffes der siebenbürgischen Mezőség. — (2.) SCHAFARZIK F.: Das Erdbeben vom 8. April 1893. — (3.) JOHN C. V. u. FOULLON H. B. v.: Technische Analysen und Proben aus dem chemischen Laboratorium der k. k. Geol. Reichs- anstalt. — (4.) Ungarischer Ozokerit. — (5.) COHEN E.: Meteoreisen-Studien II.	102
Gesellschaftsberichte ...	103
Einladung zum montanistischen und Geologischen Milleniums-Congresse ...	107
Congrès des mines, de la métallurgie et de la géologie ...	109
Mining and Geological Milennial-Congress ...	110

NYILVÁNOS NYUGTATÓ.

Az 1896. évi januárius 1-től 1896. márczius 31-ikéig bezárólag.

Hátralékos tagdíjat fizettek:

Kalecsinszky Sándor (1892—4.), dr. Téry Ödön (1891—5.), Válya Miklós
Budapesten (1895.), Veress József Felső-Bányán (1895.).

Alapítványi kamatot fizetett 1895-re:

Dr. Schwartz Gyula (frt 15).

'Tagsági díjukat lefizették 1896-ra:

a) *Budapesti tagok:* Sz. Almásy Andor, Báthory Nándor, K. Bedő Albert,
Belházy János, Benes Gyula, Berecz Antal, dr. Braun Gyula, dr. Chyzer Kornél,
dr. Erős Lajos, dr. Fábry Gyula, Gerenday Béla, Gränzenstein Béla, dr. Hasenfeld
Manó, Hüttl Ernő, dr. Iszlay József, Karlovszky Géza, Kilián Frigyes, Kiss K.
Viktor, Klein Gyula, Kossuch János, dr. König Henrik, dr. Krenner J. Sándor,

dr. Lengyel Béla, L. Lóczy Lajos, Lukács László, dr. Muraközy Károly, Nagy Dezső, dr. Nuricsán József, Petrik Lajos, Pfiszter Károly, Preuszner József, T. Roth Lajos, Rybár István, Saxlehner Kálmán, dr. Schenek István, dr. Schmidt Sándor, dr. Schulek Vilmos, Schuller Alajos, S. Semsey Andor, Siehmon Adolf, Steinhausz Gyula, Szathmáry Béla, G. Szontagh Pál, dr. Téry Ödön, Válya Miklós, dr. Wagner Jenő, dr. Wartha Vincze, Wein János, Wettstein Antal, dr. Winkler Lajos. Zenovitz Gusztáv, Zsigmondy Árpád.

b) *Vidéki tagok*: Dr. Bothár Samu Besztercebányán, Dologh János Zalathnán, Gianone Adolf Miskoczon, Glanzer Gyula Baranya-Szabolcsan, Geschwandtner Albert Akna-Szlatinán, Halmay Albin Bánszálláson, Henrich Viktor Petrozsényben, dr. Hollóay Jusztinián Kis-Czellen, Huffner Tivadar Nagygádon, dr. Kanka Károly Pozsonyban, Keller Emil Vág-Ujhelyen, Kovách Dömjén Egerben, Kuncz Péter Pomázon, Nyulassy Antal Párkányon, L. Oelberg Gusztáv Zalathnán, Okolicsányi Béla Akna-Szlatinán, Orosz Endre Apahidán, dr. Pantocsek József Tavarnokon, Pelachy Ferencz Magurkán, Plank József Végghlesen (félévre), Poor János Nagy-Károlyban, dr. Profanter János Akna-Sugatagon, Reitzner Miksa Körmöczbányán, Roubauer Emil Brassóban, Scherffel Lajos Ózdon, Schmidt Bernát Likéren, Schröckenstein Frigyes Szekulon, Süssner Ferencz Felsőbányán, Szellemy László Kapnikbányán, Szikora Béla Devecseren Teschler György Körmöczbányán.

c) *A rendes tagok jogaival bíró intézetek és egyesületek*: Állami Főreáliskola Aradon. — Nagy Gymnasium Könyvtára Gyulafehérvárott. — Reform. Főiskola Kecskeméten. — Községi Iskolai Könyvtár Nagy-Váradon. — Főmonostori Könyvtár Pannonhalmán. — Kun Reform. Collegium Szászvárosban.

d) *Magyarországon kívül lakó tagok*: Fuchs Tivadar Bécsben, b. Mednyánszky Dénes Bécsben, Schröckenstein Ferencz Prágában, Seligmann Gusztáv Coblenzben, dr. Wichmann Arthur Utrechtben.

Előfizető díjat fizettek 1896-ra:

Főgymnasium Nagyváradon. — M. kir. Kohóhivatal Aranyidkán. — Révai Leo könyvkereskedése Budapesten. — M. kir. Vasgyári Hivatal Zólyom-Brezón. — M. kir. Kohóvezetőség Tiszolczon. — Bethlen-Főiskola Nagy-Enyeden. — M. kir. Főbányahivatal Akna-Szlatinán (I. félévre). — M. kir. Sóbányahivatal Akna-Sugatagon (I. félévre). — M. kir. Sóbányahivatal Rónaszéken (I. félévre). — Urvölgyi m. kir. Bányahivatal Magurkán. — M. kir. Gazdasági Tanintézet Debreczenben. — M. kir. Gazdasági Tanintézet Kolozs-Monostoron. — M. kir. Bányahivatal Szélaknán. — Állami Főgymnasium Kaposvárott. — M. kir. Főbányahivatal Zalathnán. — Kath. Főgymnasium Veszprémben. — Kath. Gymnasium Privigyén. — M. kir. Főreáliskola Déván. — M. kir. Vasgyár Vajda-Hunyadon. — M. kir. Főreáliskola Székely-Udvarhelyen. — M. kir. Bányagazgatóság Nagybányán. — Állami Főgymnasium Munkácson. — Kir. kath. Főgymnasium Szatmáron. — Állami Főreáliskola Kecskeméten. — Ref. Collegium Maros-Vásárhelyen.

Oklevéldíjat fizettek:

Schmidt Bernát Likéren, Szikora Béla Devecseren, Schröckenstein Frigyes Szekulon, Schröckenstein Ferencz Brandeisiban, Henrich Viktor Petrozsényben.

Kelt Budapesten, 1896 márczius hó 31-én.

Dr. STAUB MÓRICZ,
e. titkár.

FÖLDTANI KÖZLÖNY.

HAVI FOLYÓIRAT

KIADJA

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT

EGY-SZERSMIND

A M. KIR. FÖLDTANI INTÉZET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTIK

Dr. STAUB MÓRICZ és Dr. ZIMÁNYI KÁROLY,

A TÁRSULAT TITKÁRAL

(A JELEN FÜZET TARTALMA A BELSŐ LAPON.)

BUDAPEST, 1896.

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT TULAJDONA.

FÖLDTANI KÖZLÖNY.

(GEOLOGISCHE MITTHEILUNGEN.)

ZEITSCHRIFT DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT

ZUGLEICH

AMTLICHES ORGAN DER K. UNG. GEOLOGISCHEN ANSTALT.

REDIGIRT VON

Dr. M. STAUB und Dr. K. ZIMÁNYI,

SEKRETÄRE DER GESELLSCHAFT.

(INHALTSVERZEICHNISS S. AUF DER INNENSEITE.)

BUDAPEST, 1896.

EIGENTHUM DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT.

A magyarhoni Földtani Társulat titkári hivatala: Budapest, V. ker., Földmivelésügyi m. kir. miniszterium palotája, a hová minden közlemény intézendő.

(Alle die ung. geol. Gesellschaft betreffenden Sendungen bittet man mit folgender Adresse zu versehen: Magyarhoni Földtani Társulat, Budapest, V. ker., földmivelésügyi m. kir. miniszterium palotája.)

A „Földtani Közlöny“ havi folyóirat Magyarország földtani, ásványtani és őslénytani megismertelésére s a földtani ismeretek terjesztésére. Megjelenik havonként két vagy három nyolczadréti ívnyi tartalommal. A magyarhoni földtani társulat rendes tagjai 5 frt évi díj fejében kapják. Előfizetési ára egész évre 5 frt.

A közlemények tartalmáért és alakjáért egyedül a szerzők felelősök.

Figyelmeztetés az alapszabályok 18-ik §-ára:

«A tagsági díj minden év első negyedében fizetendő. Ha valamely tag évi díját az első negyedben be nem fizette, a társulat az illető összeget a legrövidebb postai közvetítés útján szedi be, a mely esetben a postai költséget a hátralékos tag fizeti.»

A JELEN FÜZET TARTALMA.

	Lap
Dr. SZÁDECZKY LAJOS: Cölestin Gebel El-Ahmarról Egyiptomban	113
Dr. FELIX JÁNOS: Westfáliai carbonnövények belső szerkezetére vonatkozó vizsgálatok.	117
Dr. HOLLÓS LÁSZLÓ: A kecskeméti kútfúrások alkalmával kikerült lignit.	130

Irodalom.

- (6.) HALAVÁTS GY.: Az alföld Duna és Tisza közötti részének földtani viszonyai. — (7.) HORVÁTH Z.: A víz munkája a Kis-Kárpátok keleti oldalán. — (8.) TÉGLÁS G.: A rómaiak bányászati technikája az erdélyi Érczhegység leletei szerint. — (9.) Die Goldwäschereien Siebenbürgens. — (10.) MUNKÁCSI B.: Magyar fémnevek őstörténeti vallomásai. — (11.) TELLYESNICZKY K.: A jégbarlangok keletkezéséről. — (12.) HANUSZ I.: Hazai javasvizeink történetéből. — (13.) REHMANN A.: Eine Moränenlandschaft in der Hohen-Tátra und andere Gletscherspuren dieses Gebirges. — (14—15.) Jelentés a «Balaton-Bizottság» 1892. és 1893. évi munkálkodásáról. a) Lóczy L.: A Balaton geologiai történetéről és jelenlegi geologiai jelentőségéről. — b) CHOLNOKY J.: Jelentés a balatoni önműködő vízjelző készülékek eredményéről. A tihanyi mérésről. A Balaton szineiről. — (16.) TÉGLÁS G.: Az erdélyi Érczhegység délkeleti mészkövében folytatott barlangkutatóm helyrajzi őstörténelmi eredményei. — (17.) BERWERTH F.: Die beiden Detunaten. — (18.) GRISSINGER K.: Studien zur physischen Geographie der Tatra-Gruppe. — (19.) SCHMIDT S.: Ásványtani közlemények. — (20.) SCHMIDT S.: Adatok a pyroxen-csoport egyes ásványainak pontosabb ismeretéhez. — (21.) HÖFER H.: Mineralogische Beobachtungen (III). Corrosionserscheinungen an Kalkspathkrystallen von Steierdorf. — (22.) MIERS H. A.: Orpiment. — (23.) PĚJATNITZKY P.: Ueber Rothspiesaglanzerz. — (24.) SCHERER A.: Studien am Arsenkies. 132

Társulati ügyek.

III. Szakülés 1896 április hó 1-én: 1. Dr. LOSVAY LAJOS: Új adat a budai keserűvizek alkotásához. — 2. TREITZ PÉTER: Talajtérképek. — 3. Dr. HOLLÓS

LÁSZLÓ: Lignit a kecskeméti kútfurásokból. — 4. Dr. FELIX JÁNOS: A westfálini carbonnövények belső szerkezetére vonatkozó vizsgálatok. — 5. Dr. STAUB MÓRICZ: Thinnfeldia Steierlaktól	Lap 153
III. Választmányi ülés 1896 április 1-én.	154
Hivatalos közlemények a m. kir. Földtani intézetből	155
Helyreigazítás	156
Európa-nemzetközi geolog. térképe	157
A «Szabó emlék-alapítvány»	158
Meghívó az 1897-ben Szent-Pétervárott tartandó VII-ik nemzetközi geologiai congressusra	159

INHALTSVERZEICHNISS DES SUPPLEMENTES.

Abhandlungen.

	Seite
Dr. J. v. SZÁDECZKY: Cölestin vom Gebel El-Ahmar in Egypten	161
Dr. J. FELIX: Untersuchungen über den inneren Bau westfälischer Carbonpflanzen	165
Dr. L. HOLLÓS. Ueber den Lignit aus den Bohrlöchern bei Kecskemét	179

Literatur.

- (6.) HANUSZ I.: Hazai javasvizeink történetéből. — (7.) WOLF TH.: Die Goldgruben von Vöröspatak. — (8—9.) Bericht über die Thätigkeit der Balaton-Commission i. d. Jahren 1892 u. 1893. a) LÓCZY L.: Die geologische Geschichte des Plattensees und seine gegenwärtige geologische Bedeutung. — b) CHOLNOKY J.: Resultate der mit selbstregistrirenden Limnographen ausgeführten Beobachtungen. — (10.) TELLYESNICZKY K.: Ueber die Entstehung der Eishöhlen. — (11.) MUNKÁCSI B.: Die urgeschichtliche Bedeutung der ungarischen Benennungen der Metalle. — (12.) HORVÁTH Z.: Die Arbeit des Wassers auf der östlichen Seite der Kleinen Karpathen. — (13.) TÉGLÁS G.: Die Bergtechnik der Römer nach den Funden im siebenbürgischen Erzgebirge. — (14.) Die Goldwäschereien Siebenbürgens. — (15.) REHMANN A.: Eine Moränenlandschaft in der Hohen-Tátra und andere Gletscherspuren dieses Gebirges. — (16.) HANUSZ I.: Ist jeder salzige Boden Meeresgrund gewesen? — (17.) TÉGLÁS G.: Topographisch-urgeschichtliche Resultate meiner in den südöstlichen Kalken des siebenbürgischen Erzgebirges durchgeführten Höhlenuntersuchungen. — (18.) BERWERTH F.: Die beiden Detunaten. — (19.) GRISSINGER K.: Studien zur physischen Geographie der Tátra-Gruppe. — (20.) SCHMIDT A.: Mineralogische Mittheilungen. — (21.) SCHMIDT A.: Daten zur genaueren Kenntniss einiger Mineralien der Pyroxengruppe. — (22.) HÖFER H.: Mineralogische Beobachtungen (III.) Corrosionserscheinungen an Kalkspathkrystallen von Steierdorf. — (23.) MIERS H. A.: Orpiment. — (24.) PJATNITZKY P.: Ueber Rothapiessglanzerz. — (25.) SCHERER A.: Studien am Arsenkies

182

Gesellschaftsberichte.

III. Vortragssitzung am 1. April 1896	190
III. Sitzung des Ausschusses am 1. April 1896	191
Aemtlliche Mittheilungen aus der kön. ung. geolog. Anstalt.	191

NYILVÁNOS NYUGTATÓ.

Az 1896. évi április 1-től 1896. június 31-ikéig bezárólag.

Tagsági díjukat lefizették 1896-ra :

a) *Budapesti tagok:* Adda Kálmán, Böckh János, dr. Dulácska Géza, b. dr. Eötvös Lóránt, Gesell Sándor, dr. Jurányi Lajos, Láng Sándor, Loczka József, dr. Pálffy Mór, b. Vécsey József.

b) *Vidéki tagok:* Baczoni Albert Kassán, Bene Géza Aninán, Bradofka Frigyes Nagybányán, Czárán Gyula Menyházán, Derzsi V. Ferencz Szentesen, Dérer Mihály Zólyom-Brezón, Franzl Ernő Nadrágon, Gallik Oszwald Komáromban, Hiki József Nagybányán, Hoffmann Richard Salgó-Tarjánon, Horváth Zoltán Nagy-Szombaton, id. Jahn Vilmos Aradon, Kállay Ferencz Gacsályon, dr. Kocsis János Kaposvárrott, Márkus Károly Sajó-Szt.-Péteren, Mihálydy István Bakony-Szt.-Lászlón, Müller Sándor Rákoson, Féter János Pécsett, Ruzitska Béla Kolozsvárrott, Siegmuth Károly Debreczenben, Singer Bálint Tokodon, dr. Traxler László Kolozsvárrott.

c) *A rendes tagok jogaival bíró intézetek és egyesületek:* Akadémiai általános társaság Selmezbányán (1896 II-ik felére).

Tagsági díjukat lefizették 1897-re :

Rombauer Emil Brassón.

Előfizető díjat fizetett:

M. kir. Bányahivatal Abrudbányán.

Kelt Budapesten, 1896 június hó 31-én.

Dr. STAUB MÓRICZ,
e. titkár.

FÖLDTANI KÖZLÖNY.

HAVI FOLYÓIRAT

KIADJA

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT

ELYSZERSMIND

A M. KIR. FÖLDTANI INTÉZET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTIK

Dr. STAUB MÓRICZ és Dr. ZIMÁNYI KÁROLY,

A TÁRSULAT TITKÁRAL

(A JELEN FÜZET TARTALMA A BELSŐ LAPON.)

BUDAPEST, 1896.

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT TULAJDONA.

FÖLDTANI KÖZLÖNY.

(GEOLOGISCHE MITTHEILUNGEN.)

ZEITSCHRIFT DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT

ZUGLEICH

AMTLICHES ORGAN DER K. UNG. GEOLOGISCHEN ANSTALT.

BEDIGERT VON

Dr. M. STAUB und Dr. K. ZIMÁNYI,

SECRETÄRE DER GESELLSCHAFT.

(INHALTSVERZEICHNISS S. AUF DER INNENSEITE.)

BUDAPEST, 1896.

EIGENTHUM DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT.

A magyarhoni Földtani Társulat titkári hivatala: Budapest, V. ker., Földmívelésügyi m. kir. miniszterium palotája, a hová minden közlemény intézendő.

(Alle die ung. geol. Gesellschaft betreffenden Sendungen bittet man mit folgender Adresse zu versehen: Magyarhoni Földtani Társulat, Budapest, V. ker., földmívelésügyi m. kir. miniszterium palotája.)

A „Földtani Közlöny“ havi folyóirat Magyarország földtani, ásványtani és őslénytani megismertelésére s a földtani ismeretek terjesztésére. Megjelenik havonként két vagy három nyolczadréti ívnyi tartalommal. A magyarhoni földtani társulat rendes tagjai 5 frt évi díj fejében kapják. Előfizetési ára egész évre 5 frt.

A közlemények tartalmáért és alakjáért egyedül a szerzők felelősök.

Figyelmeztetés az alapszabályok 18-ik §-ára:

„A tagsági díj minden év első negyedében fizetendő. Ha valamely tag évi díját az első negyedben be nem fizette, a társulat az illető összeget a legrövidebb postai közvetítés útján szedi be, a mely esetben a postai költséget a hátralékos tag fizeti.»

A JELEN FÜZET TARTALMA.

Értekezések.

	Lap
SÓBÁNYI GYULA: A Kanyapta-medence környékének fejlődéstörténete	193
Dr. LOSVAY LAJOS: Új adat a budai keserűvizek ismeretéhez	237
Dr. SZOKOL PÁL: Veresvíz aranyerei	243

Ismertetések.

DORLTER C.: Az ásványok viselkedése a RÖNTGEN-féle X-sugarak irányában	246
INOSTRANZEFF A.: A platina alakja az anyakőzetben	249
PANTOCSEK J.: A bacilláriák vagyis kovamaszatok mint kőzetalkotók és korszakhatározók	249
PANTOCSEK J.: Die Bacillarien als Gesteinsbildner und Altersbestimmer	249

Irodalom.

- (25.) A m. kir. Földtani intézet évi jelentése 1892-ről. — (26.) SZÉCHY Á.: Közzetani tanulmány az erdélyi Érczhegység trachytjairól. — (27.) PÁLFY M.: A Hargitahegység andesites kőzetei. — (28.) UHLIG V.: Bemerkungen zur Gliederung karpatischer Bildungen. — (29.) BERWERTH F.: Dacittuff-Concretionen in Dacittuff. — (30.) DUPARE L. et MRAZEC L.: Sur un schiste à chloritoïde des Carpathes. — (31.) SCHMIDT S.: Az ásványok egyéni változásairól. — (32.) SCHMIDT S.: Egyenlő lapszögek különböző formák közt a szabályos kristályrendszerben. — (33.) GISSINGER TH.: Neue Flächen am Euchroit. — (34.) SZTERÉNYI H.: Az ásványok olvadásáról. — (35.) TIRSCHER J.: Die Berg- und Hütten-Industrie Ungarns im Jahre 1893. — (36.) JOHN C. und EICHLERER C. F.: Arbeiten aus dem chemischen Laboratorium der k. k. geol. Reichsanstalt. Ausgeführt in den Jahren 1892—1894. — (37.) LÉNGYEL B.: A természetes és mesterséges ásványvizekről. — (38.) BUCHBÖCK G.: A topliczai ásványvíz chemiai analysise

INHALTSVERZEICHNISS DES SUPPLEMENTES.

Abhandlungen.

	Seite
SÓBÁNYI J.: Die Entwicklungsgeschichte der Umgegend des Kanyaptathales ...	273
ILOSVAY L. v.: Neuer Beitrag zur Kenntniss der Ofner Bitterwässer ...	293
SZOKOL F.: Die Veresvizzer Goldgänge ...	300

Literatur.

- (26.) Jahresbericht der kgl. ung. geolog. Anstalt für 1892. — (27.) Széchy Á.: Die Gesteine der Trachytfamilie des siebenbürgischen Erzgebirges. — (28.) PÁLFY M.: Petrographische Studie über die Andesite des Hargita-Gebirges. — (29.) UHLIG V.: Bemerkungen zur Gliederung karpathischer Bildungen. — (30.) BERWERTH F.: Dacittuff-Concretionen in Dacittuff. — (31.) DUPARC L. et MRAZEC L.: Sur un schiste à chloritoïde des Carpathes. — (32.) SCHMIDT A.: Über die individuelle Veränderung der Minerale. — (33.) SCHMIDT A.: Gleiche Flächenwinkel bei verschiedenen Formen im regulären Krystallsystem. — (34.) GISSINGER Th.: Neue Flächen am Euchroit. — (35.) TIRSCHER G.: Die Berg- und Hütten-Industrie Ungarns im Jahre 1893. — (36.) JOHN C. v. und EICHLEITER C. F.: Arbeiten aus dem chemischen Laboratorium der k. k. geolog. Reichsanstalt, ausgeführt in den Jahren 1892—94. — (37.) LENGVEL B. v.: Természetes és mesterséges ásványvizekről

---

NYILVÁNOS NYUGTATÓ.

Az 1896. évi július 1-től 1896. október 15-ikéig bezárólag.

Tagsági díját lefizette 1895-re: Treitz Péter Budapesten.

Tagsági díjukat lefizették 1896-ra:

a) *Budapesti tagok:* Duma György, dr. Fialowszky Lajos, Fillinger Károly, Halaváts Gyula, Paszlavszky József.

b) *Vidéki tagok:* Junker Ágoston Besztercebányán, Kondor Sándor Rézbányán, Kremnitzky F. J. Felsőbányán, Krémer György Maros-Ujvártt, Mohácsi Pál Pápán, Petrovits András Mizserfabányán, Plank József Véggleseu (II. félére), Prunner Róbert Nagyágon.

c) *A rendes tagok jogaival bíró intézet:* M. kir. állami főgymnasium Makón.

Előfizető díjat fizettek:

M. kir. Főbányahivatal Akna-Szlatinán (1896. II. felére). — M. kir. Sóbányahivatal Akna-Sugatagon (1896. II. felére). — M. kir. Sóbányahivatal Rónaszéken (1896. II. felére).

Kelt Budapesten, 1896. október hó 15-én.

Dr. STAUB MÓRICZ,
e. titkár.

FÖLDTANI KÖZLÖNY.

HAVI FOLYÓIRAT

KIADJA

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT

FOY-ZERSEMIND

A M. KIR. FÖLDTANI INTÉZET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTIK

Dr. STAUB MÓRICZ és Dr. ZIMÁNYI KÁROLY,

A TÁRSULAT TITKÁRAI.

(A JELEN FÜZET TARTALMA A BELSŐ LAPON.)

BUDAPEST, 1896.

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT TULAJDONA.

FÖLDTANI KÖZLÖNY.

(GEOLOGISCHE MITTHEILUNGEN.)

ZEITSCHRIFT DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT

ZUGLEICH

AMTLICHES ORGAN DER K. UNG. GEOLOGISCHEN ANSTALT.

REDAIRT VON

Dr. M. STAUB und Dr. K. ZIMÁNYI,

SEKRETÄRE DER GESELLSCHAFT.

(INHALTSVERZEICHNISS S. AUF DER INNENSEITE.)

BUDAPEST, 1896.

EIGENTHUM DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT.

A magyarhoni Földtani Társulat titkári hivatala: Budapest, V. ker., Földmívelésügyi m. kir. miniszterium palotája, a hová minden közlemény intézendő.

(Alle die ung. geol. Gesellschaft betreffenden Sendungen bittet man mit folgender Adresse zu versehen: Magyarhoni Földtani Társulat, Budapest, V. ker., földmívelésügyi m. kir. miniszterium palotája.)

A „Földtani Közlöny“ havi folyóirat Magyarország földtani, ásványtani és őslénytani megismertetésére s a földtani ismeretek terjesztésére. Megjelenik havonként két vagy három nyolczadréti ívnyi tartalommal. A magyarhoni földtani társulat rendes tagjai 5 frt évi díj fejében kapják. Előfizetési ára egész évre 5 frt.

A közlemények tartalmáért és alakjáért egyedül a szerzők felelősök.

Figyelmeztetés az alapszabályok 18-ik §-ára:

«A tagsági díj minden év első negyedében fizetendő. Ha valamely tag évi díját az első negyedben be nem fizette, a társulat az illető összeget a legrövidebb posta közvetítés útján szedi be, a mely esetben a postai költséget a hátralékos tag fizeti.»

A JELEN FÜZET TARTALMA.

Értekezések.

	Lap
MELCZER GUSZTÁV: Baryt Dobsináról. (Három rajzzal)	321
Dr. KOCH ANTAL: A Gryphæa Eszterházyi előfordulásáról és elterjedéséről ...	324
Dr. STAUB MÓRICZ: Az ősvilági Ctenis-fajok és Ctenis hungarica n. sp. (Egy táblával és egy rajzzal)	331

Ismertetések.

Egy köszönnemű tüzelőanyag előállítása tőzegtől	339
--	-----

Irodalom.

(39.) FRANZENAU Á.: A hunyadmegyei Kis-Almás néhány ásványa kristálytani tekintetben. — (40.) SCHULLER A.: Adalék az arzén kénvegyületeinek ismeretéhez. — (41.) KRENNER J. S.: Lorandit, új Thallium-ásvány Alcharról Macedoniában. — (42.) GyÖRY J.: A methylandinitrodiamin és vegyületei. — (43.) PÁLFY M.: A pyrrhotin előfordulása Borévnél. — (44.) PECK F. B.: Beitrag zur krystallographischen Kenntniss des Bournonit nebst einem Anhang: Wärmeleitung des Antimonit und Bournonit. — (45.) ILOSVAY L.: A torjai Büdös-barlang levegőjének chemiai és fizikai vizsgálata. — (46.) GRITNER A.: Szénelemzések, különös tekintettel a magyarországi szénekre. — (47.) GÁSPÁR J.: Milyen vizet iszunk Temesvárott?	341
Magyarországra vonatkozó újabb irodalom	350

Társulati ügyek.

V. Szakülés 1896 november hó 4-én: Elhunyt tagtársak. — Uj tagok. — Előadások. 1. Dr. SZONTAGH TAMÁS: A sepsi-szent-györgy-gyimesi vasutvonal geologiai viszonyairól. — 2. MELCZER GUSZTÁV: Uj baryt előfordulás Dobsináról. — 3. P. INKEY BÉLA: Magyarország talajviszonyairól a legújabb földtani és földmívelési térkép alapján	353
VI. Szakülés 1896 december hó 2-án: Elhunyt tagok. — Uj tagok. — Előadások: 1. Dr. KOCH ANTAL: A Gryphæa Eszterházyi előfordulásáról és elterjedéséről. — 2. TREITZ PÉTER: A magyar Alföld szikes talajjáról	354
IV. Választmányi ülés 1896 november 4-én	355
«Szabó-emlék alapítvány»-ra beérkezett adományok kimutatása	356

INHALTSVERZEICHNISS DES SUPPLEMENTES.

Abhandlungen.

	Seite
MELCZER G.: Baryt von Dobsina	357
KOCH A.: Ueber das Vorkommen und die Verbreitung der Gryphæa Eszterházyi	360
STAUB M.: Die fossilen Ctenis-Arten und Ctenis Hungarica n. sp.	366

Literatur.

(38.) FRANZENAU A.: Einige Mineralien von Kis-Almás im Hunyader Comitát in krystallographischer Beziehung. — (39.) SCHULLER A.: Beitrag zur Kenntniss der Schwefelverbindungen des Arsens. — (40.) GRÖRY St.: Das Methylen-dinitrodiamin und seine Verbindungen. — (41.) KRENNER J. A.: Lorandit, ein neues Thallium-Mineral von Alchar in Macedonien. — (42.) PÁLFY M.: Das Vorkommen des Pyrrhotins bei Borév. — (43.) PECK F. B.: Beitrag zur krystallographischen Kenntniss des Bournonit nebst einem Anhang: Wärmeleitung des Antimonit und Bournonit. — (44.) ILOSVAY L.: Chemische und physikalische Untersuchung der Luft der Torjaer Búdós Höhle. — (45.) GRITTMER A.: Steinkohlen-Analysen mit besonderer Rücksicht auf die ungarischen Steinkohlen. — (46.) BUCHBÖCK G.: A topliczai ásványviz chemiai analízise. — (47.) GÁSPÁR J. Milyen vizet iszunk Temesvárott?	374
---	-----

Gesellschaftsberichte.

V. Vortragssitzung vom 4. November 1896.	383
VI. Vortragssitzung vom 2. Dezember 1896.	383
IV. Sitzung des Ausschusses vom 4. November 1896	384

NYILVÁNOS NYUGTATÓ.

Az 1896. évi október 15-től 1896. évi december 31-éig bezárólag.

Tagsági díjakat lefizették 1895-re :

- a) *Vidéki tagok:* Ruffiny Jenő Dobsinán, Téglás Gábor Déván.
b) *Magyarországon kívül lakó tagok:* Hörnes Rudolf Grázban, Maas Bernát Pécsben.

Tagsági díjakat lefizették 1896-ra :

- a) *Budapesti tagok:* Belházy János, Böckh Hugó, Burchardt-Bélaváry Konrád, dr. Franzenau Ágost, dr. Hoitsy Pál, dr. Lendl Adolf, Maderspach Livius, Nagy László, dr. Szterényi Hugó, dr. Thirring Gusztáv.
b) *Vidéki tagok:* Alexy György Zalathnán, Andreies János Salgó-Tarjánon, Bertalan Alajos Mernyén, Beutel Engelbert Nadrágon, Bibel János Oraviczán, Csató János Nagy-Enyeden, Eichel Lipót Tokodon, Fritz Pál Maros-Ujvárt, Gerber Frigyes Salgó-Tarjánon, Gerő Nándor Inaszón, Glósz Arthur Csizen, Gombossy János Besztercebányán, Gotthard Jenő Herényen, Gyürky Gyula Ózdon, Heský János Zalathnán, dr. Héjjas Imre Csurgón, Hudoba Gusztáv Nagybányán, Jahn Vilmos Nadrágon, Joós István Diósgyőrött, Joós Lajos Felső-Bányán, Klekner László Betlére, Kremnitzky Amandus Akna-Szlatinán, Köllner Pál Brádon, Leithner Antal báró Kis-Garamon, Matyasovszky Jakab Pécsen, dr. Mártonfi Lajos Szamos-Ujvárt, dr. Munkácsy Pál orvos, Nyirő Béla Sóvárt, Okoliscányi Béla Mármaros-Szigeten, dr. Plichta Soma Losonczon, Reich Henrik Aninán, Riegl Vilmos Aninán, Ruffiny Jenő Dobsinán,

Schmidt Géza Salgó-Tarjánon, Schmidt László Rónaszéken, Schneider Gusztáv Dobsinán, Sóbányi Gyula Bánffy-Hunyadon, Starna Sándor Vörösvágáson, dr. Szádeczky Gyula Kolozsvárt, Szellemy László Oláh-Láposbányán, Themák Ede Temesvároton, Torma Zsófia Szászvárosban, Tribusz Antal Petrozsényen.

c) *A rendes tagok jogaival bíró intézetek*: Brassói bánya- és kohó részvénytársasági vasmű gondnoksága. — Eggenberger-féle könyvkereskedés. — Esztergom város tanácsa. — Felsőmagyarországi bánya-polgárság Iglón. — Geológ.-Palaeontolog. nemzeti muzeum Zágrábban. — M. kir. állami főgymnasium Zomborban. — M. kir. állami főreáltanoda Kassán. — Ó-Casino Egerben. — Premontrei Főgymnasium Szombathelyt. — Reform. Főgymnasium Miskolczon. — Vasipar-társulat igazgatósága Nadrágon.

d) *Magyarországon kívül lakó tagok*: dr. Hörnes Rudolf Grázban, Maas Bernát Bécsben, Noth Gyula Barwinekben.

e) *Oklevéldíjat fizetett*: Sóbányi Gyula Bánffy-Hunyadon.

Előfizető díjat fizettek 1896-ra:

M. kir. bánya- és kohóhivatal Kapnikbányán. — Salgó-Tarjáni kőszénbánya részvénytársaság Petrozsényen. — M. kir. bánya- és kohóhivatal Felsőbányán. — Kir. kath. gymnasium Selmezbányán. — M. kir. bányaiskola Felsőbányán. — M. kir. állami főreáliskola Budapesten II. ker. — M. kir. állami főreáliskola Budapesten V. ker. — M. kir. állami tanítóképezde Budapesten. — M. kir. ipariskola Budapesten. — M. kir. középiskolai tanárképezde Budapesten. — M. kir. állami főreáliskola Nagy-Váradon. — M. kir. állami tanítónőképezde Budapesten. — M. kir. bánya- és kohóhivatal Oláh-Láposbányán. — M. kir. tud. egyet. geopalaeontologiai intézete Budapesten.

Tagsági díjukat lefizették 1897-re:

a) *Budapesti tagok*: Báthory Nándor, dr. Fialovszky Lajos, Martiny István.

b) *Vidéki tagok*: Hollósy Jusztinián Kiz-Czellen.

c) *Rendes tagok jogaival bíró intézetek*: Drenkovai kőszénbányaművek igazgatósága Berzászkún (10 ft).

d) *Magyarországon kívül lakó tagok*: dr. Hörnes Rudolf Grázban, Noth Gyula Barwinekben.

Előfizető díjat fizettek 1897-re:

M. kir. bányahivatal Körmöczbányán. — M. kir. bányai igazgatóság Selmezbányán. — M. kir. főbányahivatal Akna-Szlatián (I. felére). — M. kir. sóbányahivatal Sugatagon (I. felére). — M. kir. sóbányahivatal Rónaszéken (I. felére).

Kelt Budapesten, 1896 december hó 31-én.

Dr. STAUB MÓRICZ,

e. titkár.

A Magyarhoni Földtani Társulat üléseinek sorrendje 1897-ben,

Januárius	13-án szakülés.	Május	5-én szakülés.
Februrius	3-án <u>közgyűlés.</u>	Junius	2-án szakülés.
Március	3-án szakülés.	November	3-án szakülés.
Április	7-én szakülés.	Deczember	1-én szakülés.

Szerdán délután 5 órakor

a tud. egyetem ásványtani intézetében (VIII., Muzeum-körut 4.)

Julius, augusztus, szeptember és október hónapokban szakülések nincsenek.
